

BOSHLANG'ICH SINIF MATEMATIKA DARSLARIDA INTEFAOL USULLARDAN FOYDALANISH

Toshmatova Urmonoy

QDPI Boshlang'ich ta'lim metodikasi kafedrası katta o'qituvchisi

Toshboyeva Zamiraxon,

QDPI Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi talabasi

Boshlang'ich sinf o'quvchilariga matematikani muvaffiqiyat bilan o'qitish uchun mehnat faoliyatini boshlovchi o'qituvchi matematika o'qitishning ishlab chiqilgan tizimini, ya'ni boshlang'ich sinflarda matematika o'qitish metodikasini egallagan bo'lishi va shu asosda mustaqil ravishda ijodiy ishga kirishishi kerak.

Innovatsion metodlar matematika fanini o'rganishda o'quvchilarning qiziqish va iste'dodlarini oshirishga yordam beradi. Ular matematikani qiziqarli va samarali tarzda o'rganishni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Bu esa o'quvchilarning matematikaga qiziqish va iste'dodlarini rivojlantiradi. Shuning uchun, matematika fanini boshlang'ich sinf o'quvchilar bilan ishlashda innovatsion metodlardan foydalanish juda muhimdir. Quyida matematika fanini o'qitishda tavfsiya etiladigan ba'zi interfaol usullar va oyinlardan misollar keltiramiz

Matematik atamalar o'yini. Bu o'yinda ham bir necha kishi ishtirok etishi mumkin. O'quvchilar bir qator bo'lib turishadi va navbat bilan har biri matematik atama ayti-shadi. Bunda bir o'quvchi aytgan atamani boshqa o'quvchi aytib qo'ysa, u o'yinni tark etadi. Agar atamani bilmay 5 soniya to'xtab qolsa ham o'yinni tark etadi. O'yin bitta g'olib qolguncha davom ettiriladi. Masalan: son, kesma, nur, modul, bo'lish, ko'paytirish. O'yin orqali o'quvchilarni topqirlik, sezgirlik, hozirjavoblikka o'rgatiladi. Kim chaqqon o'yini. Guruh ikkiga bo'linib, har bir guruhdan bittadan o'quvchi doska oldiga chiqariladi. Bir o'quvchi fanga tegishli atamani o'zining maydoniga yozadi. Keyingi o'quvchi oldingi o'quvchi yozmagan qo'shimcha atamani ishlatadi. O'yin shu tariqa davom etadi, adashgan o'quvchi o'yindan chiqadi

Erkin fikrlovchi, ijodkor xalqimiz g'oyalariga sodiq bo'lgan barkamol shaxsni tarbiyalash umumiy o'rta ta'lim muassasalarida ta'lim samaradorligini oshirish bilan uzviy bog'liq. "Biz komil inson tarbiyasini davlat siyosatining ustivor sohasi deb e'lon qilganmiz. Komil inson deganda biz, avvalo, ongi yuksak, mustaqil fikrlay oladigan, xulq-atvori bilan o'zgalarga ibrat bo'ladigan bilimli, ma'rifatli kishilarni tushunamiz", - deb ta'kidlagan edi muhtaram Prezidentimiz I. Karimov. Shu nuqtai nazardan qaraganda fanlararo aloqadorlik qonuniyatlarining yaratilishi, aloqadorlik tizimining tarkib topishi boshlang'ich ta'limda istiqbolli vazifalarni amalga oshirishni ta'minlaydi. Matematikaning boshlang'ich sinflarda o'rgatilayotgan boshqa o'quv fanlari bilan o'zaro aloqadorligi hamda ushbu fanlararo aloqadorlik jihatlarini aniqlash, boshlang'ich sinf o'quvchilarida mustaqil faollikni, fikrlashni shakllantirishda fanlararo aloqadorlik mexanizmidan foydalanish muhim ahamiyatga ega. Matematikadan tasavvur va bilimlarni o'zlashtirgan holda bosha fanlar bilan o'zaro aloqadorlik komponentlari qo'llanilganda, ko'nikma va malakalarni shakllantirish hamda nazariya va amaliyot uyg'unligi asosida ta'lim-tarbiya jarayonini nazariy metodologik va didaktik jihatdan ta'minlash, zamonaviy pedagogik, kompyuter, axborot texnologiyalarini o'zlashtirish va amalda qo'llash ijobiy natijalarni beradi.

Qadimda Sharq allomalari ham o'z ilmiy meroslarida ta'limda matematikaning ahamiyati haqida noyob fikrlarni bayon etishgan. Jumladan, Sharqning buyuk allomasi Al-Kindiy o'zining asarlarida "Matematik bilimlarni o'rganish orqali insonning yoshlikdan axloqiy fazilatlarini rivojlantiriladi", - deb ta'kidlagan edi. Boshlang'ich sinfda matematika bolalarning ongi, nutqi va savodxonligi rivojlanishiga yordam beradi. Matematika darslarida o'quvchilar yakka holda, juft-juft va guruhlarda ta'lim oladilar va tarbiyalanadilar. Ushbu jarayonda o'quvchilar matematikadan dastlabki boshlang'ich bilimlarni egallaydilar. Bu bilimlarni egallash bolalarda

hayotiy tasavvurlarini va fikrlashning mantiqiy tuzilishlarini shakllantirishga yo'naltirilgan bo'ladi. Boshlang'ich sinf o'quvchilariga matematikani muvaffaqiyat bilan o'qitish o'qituvchidan nafaqat uslubiy mahoratni, balki matematik tushunchalar talab etadi. Shuning uchun o'qituvchi o'quvchilarda matematika faniga bo'lgan qiziqishini yanada oshirish uchun turli xil o'yinlar, mantiqiy misol-masalalar, qiziqarli boshqotirmalar yechishga o'rgatishi kerak. Matematik o'yinlarning fanlar bilan bog'liqligi ham bola tarbiyasi uchun muhim ahamiyatga ega

"Sonli maqollar" o'yini orqali o'quvchilar maqoldagi raqamlarni topadi va sonlarni so'zlarga qo'shib o'qishni o'rganadi, maqoldagi sonlar yig'indisini topishga harakat qiladi

Sanamay 8 dema!	8
-1 yil tut ekan kishi, 100 yil gavhar teradi.	$1+100=101$
-1 mayizni 40 kishi bo'lib yebdi.	$1+40=41$
-7 o'lchab 1 kes.	$7+1=8$
-Bilagi zo'r - 1ni yiqitar, bilimi zo'r 1000 ni	$1+1000=1001$
7 ovlon tugal bo'lsa, tepadagin uhdidir.	$6+7=13$
-1 tup tok eksang, 1 tup tol ek.	$1+1=2$
-Ko'p og'iz 1 bo'lsa 1 og'iz yengilar.	$1+1=2$
-1 kun tuz ichgan joyingga 40 kun salom ber.	$1+40=41$
-1 niki 1000 ga, 1000 niki tumanga.	$1000+1000=2000$
-1 kattaning gapiga kir, 1 kichikning.	$1+1=2$
-1 tomchi suv chumoliga daryo bo'lur ko'rinibdi.	1
-1 ko'rgan tanish, 2 ko'rgan qarindosh.	$1+2=3$
-1 tariqdan bo'tqa bo'lmas.	1
-1 yigitga 70 hunar ham oz.	$1+70=71$
-Yetimning haqqi 7 daryoni quritadi.	7
-Bola 7 ga kirguncha, yerdan 70 tayoq yer.	$7+70=77$

Xulosa qilib aytganda yuqoridagi kabi "O'ylab-o'yna, o'ynab-o'yla" ydigan qiziqarli o'yinlar bolaning yanada fanga bo'lgan qiziqishini oshiradi, mustaqil fikrlashga undaydi.

Adabiyotlar ro'yxati

- 1.M.Jumayev, Z.Tadjiyeva. Boshlang'ich sinflarda matematika o'qitish metodikasi.Toshkent.2005
2. Matematika o'qitish metodikasi.S.Alixonov. Toshkent. "Cho'lpon" 2011.
3. "Matematika va informatika o'qitish metodikasi" fanidan o'quv-metodik majmua. J.O'Muxammadiyev.Toshkent.2019.
4. Levenberg L.Sh. va boshqlar. —Бошланғич синфларда математика ўқитиш методикаси Тошкент —ўқитувчи
5. Bikbaeva N.U. va boshqalar. —Бошланғич синфларда математика ўқитиш методикаси Тошкент —ўқитувчи 1996 йил.
6. Urmonoy Toshmatova. Boshlang'ich sinflarda mantiqiy masalalarni hayotga tatbiq etish.. Til va adabiyot Ilmiy-metodik jurnal 2024yil 17-son
7. Rakhmankulova, N. K. (2022). METHODS OF TEACHING MATHEMATICS IN EDUCATION. In ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ НАУКИ: АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ТЕОРИИ И ПРАКТИКИ (pp. 15-17).
8. Рахмонкулова, Н. К. Важность решения математических задач в начальных классах. *Международный журнал инновационных исследований в области науки, техники и технологий.*